

'De Boom en de mens'

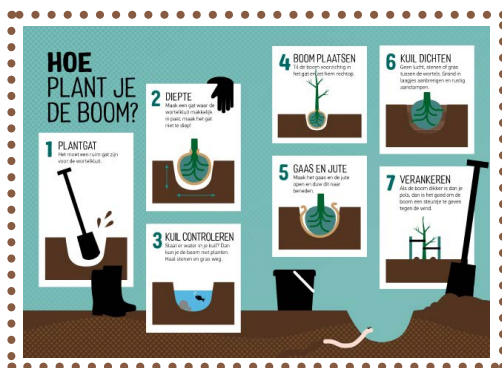
Zelf aan de slag

Leerdoel:	- De leerlingen weten hoe je een boom plant - De leerlingen weten wanneer je een boom plant - De leerlingen weten hoe je een boom verzorgt
Tijd van het jaar:	Het jaar rond Gaan de leerlingen ook een boom planten, dan kan dat van ongeveer half november tot ongeveer eind maart
Locatie:	In de klas en buiten op een plantlocatie
Tijdsduur:	30 minuten theorie en 60 minuten praktijk

Materialen:

- Presentatie uit 'Handboek bomen junior - planten bomen' van Norm Instituut Bomen (zie pagina 3)
- Gaan de leerlingen zelf ook bomen planten, dan zijn jonge bomen zonder blaadjes, losse grond, schoppen, gieters gevuld met water en eventueel doosjes wormen nodig. Bomen worden geplant voor tientallen tot honderden jaren. Het is dus belangrijk dat het goed gebeurt. Vraag daarom aan de 'contactpersoon Boomfeestdag' bij je gemeente of aan de boswachter van een natuurorganisatie om je te helpen bij het planten van de boom of bomen.

afbeelding
digibord
(zie pagina 3)

Afbeelding Norm Instituut Bomen

Voorbereiding:

- Zet de pagina's uit 'Handboek bomen junior – planten' bomen klaar op het digibord.
- Je kunt op je eigen schoolterrein een boom planten. Als dat niet mogelijk is, kan er misschien geplant worden op grond van de gemeente, op een landgoed, in een weiland of bij een natuurbeheerorganisatie. Een leuke en makkelijke manier om het voor de leerlingen mogelijk te maken een boom te planten, is door mee te doen aan de Nationale Boomfeestdag. De school kan hiervoor contact opnemen met de 'contactpersoon Boomfeestdag' binnen de eigen gemeente.

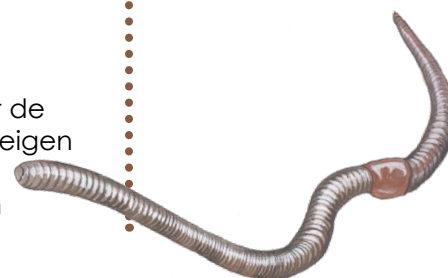
Uitvoering:

De leerlingen gaan zich, aan de hand van de presentatie op het digibord, voorbereiden op het planten en het verzorgen van een boom.

- Vraag aan de leerlingen of zij wel eens een boom hebben geplant.
 - Was dat thuis in de tuin? Of bij iemand anders?
 - Hebben zij wel eens meegedaan aan een plantdag?
- Zet de afbeelding 'Wanneer plant je de boom?' op het digibord.
 - Een boom plant je als deze in rust is. In de lente en de zomer is de boom druk bezig met groeien. Daarom is het bomenplantseizoen aan het einde van de herfst of in de winter. Dan heeft de boom geen blaadjes meer, stoppen de wortels met water drinken en kan de boom zich rustig voorbereiden om in de lente weer flink te gaan groeien.
 - Als het heel hard heeft gevoren, dan kun je geen bomen planten. De grond is dan keihard. In zulke harde grond kunnen de wortels van de boom geen goede groeiplek vinden.
- Zet de afbeelding 'Hoe plant je de boom?' op het digibord.
 - Voor het planten van een boom heb je natuurlijk een jong boompje nodig. Het is belangrijk om een boomsoort te kiezen die past bij de soort grond (zie opdracht 'Kies de geschikte boom'), de vochtigheid van de grond en de hoeveelheid zon of schaduw op die plek. Ook moet de boom passen bij de functie die hij zal krijgen (zie opdracht 'Functionele bomen'). En de plek moet groot en ruim genoeg zijn, zodat de boom er ook nog past als hij gaat groeien.

lees verder op de volgende pagina

- Het boompje is klaar om te worden geplant als de blaadjes er in de herfst af zijn gevallen. Plant je een naaldboom, kies dan voor een moment waarop de loofbomen geen blaadjes hebben. Dat is meestal van ongeveer half november tot ongeveer eind maart.
 - Met een schep maak je een plantgat. Het gat moet precies zo groot zijn dat de wortels (dat heet: kluit) er goed in passen. Niet te klein dus en niet te groot en ook niet te diep of te ondiep.
 - Als het zo hard heeft geregend dat er water in het plantgat loopt, dan moet je een paar dagen wachten, want de jonge boomwortels kunnen niet tegen zo veel natigheid.
 - Als er een netje om de wortels zit, maak je dat los en duw je dat een beetje naar beneden. Als het van kunststof is gemaakt, haal je het weg en doe je het in de plastic container zodat het gerecycled kan worden. Daarna zet je de boom precies rechtop en maak je het plantgat dicht met losse grond.
 - Wil je de bomen helpen zich snel thuis te voelen in de nieuwe grond, dan kun je ook nog wat wormen in het plantgat doen. Wormen zijn heel belangrijk voor bomen. Door het graven in de grond, wroeten ze de aarde los. Door de gegraven gangen kan het water goed de grond in stromen, waar de wortels van de bomen het kunnen opzuigen. En de wormen poepen, dat is voedsel voor een boom.
 - Als laatste stamp je de grond het een beetje aan, zodat de boom stevig staat. Niet te hard, want dan wordt de grond ondoordringbaar voor de wortels.
 - Grote bomen krijgen soms nog wat paaltjes en banden, zodat ze niet omwaaien door de wind.
- Zet de afbeelding 'Hoe verzorg je de boom?' op het digibord.
- Bomen hebben, behalve een goed gekozen plek, niets nodig. Als een boom genoeg water, zonlicht en CO₂ heeft, dan heeft de boom nooit honger. Met zijn wortels en bladeren maakt hij zijn eigen voedsel. Je hoeft een boom dus niet bij te voeren. Sommige fruitbomen krijgen van de boer wel eens een beetje mest. Dan groeien de appels sneller.

regenworm

- Bomen kunnen goed tegen de kou. Behalve bomen die eigenlijk niet uit zichzelf in Nederland groeien, zoals de olijfbom. Die moet in de winter binnen staan.
 - Bomen kunnen ook goed tegen de regen, zelfs als het heel veel is. In de stad wordt het water afgevoerd naar waterbergplekken of het riool. Bossen bewaren de regen in de bodem zodat het weer door de bomen kan worden gebruikt als het een tijdje droog is.
 - Is het al een tijdje droog weer en wordt er ook geen regen voorspeld? Doe dan de grondbaltruc (zie afbeelding) en geef het boompje zo nodig een paar gieters water.
- Zet de afbeelding 'Water geven' op het digibord.
- Bomen die in het bos worden geplant, staan lekker beschut uit de wind en in de schaduw. Daar verdampt het water uit de bodem niet zo snel, dus krijgen de jonge boompjes niet zo snel dorst. Maar bomen die zijn geplant in de stad, in het weiland, op het schoolplein, op het dak of in een tuin hebben in het begin een beetje hulp nodig.
 - Kijk elke week even of de grond rondom het boompje nog vochtig genoeg is. Is het te droog aan het worden, geef de boom dan enkele gieters water.
 - Na een tijdje zijn de wortels zo goed aan het groeien dat de boom het water dat dieper in de grond zit kan opnemen. Maar blijf wel opletten, als de boom zijn blaadjes helemaal slap laat hangen, dan is wat extra water heel fijn voor hem.

De leerlingen hebben nu de groene kennis die nodig is om een boom te planten. Tijd voor actie. Hebben jouw leerlingen ook groene vingers?

WANNEER PLANT JE DE BOOM?

In de natuur kennen
we seizoenen:

LENTE

In de lente lopen de boomknoppen
uit en komt de boom in blad, dan
kun je geen bomen meer planten.

ZOMER

In de zomer zit je in
de schaduw onder je
boom en kun je geen
bomen planten.

HERFST

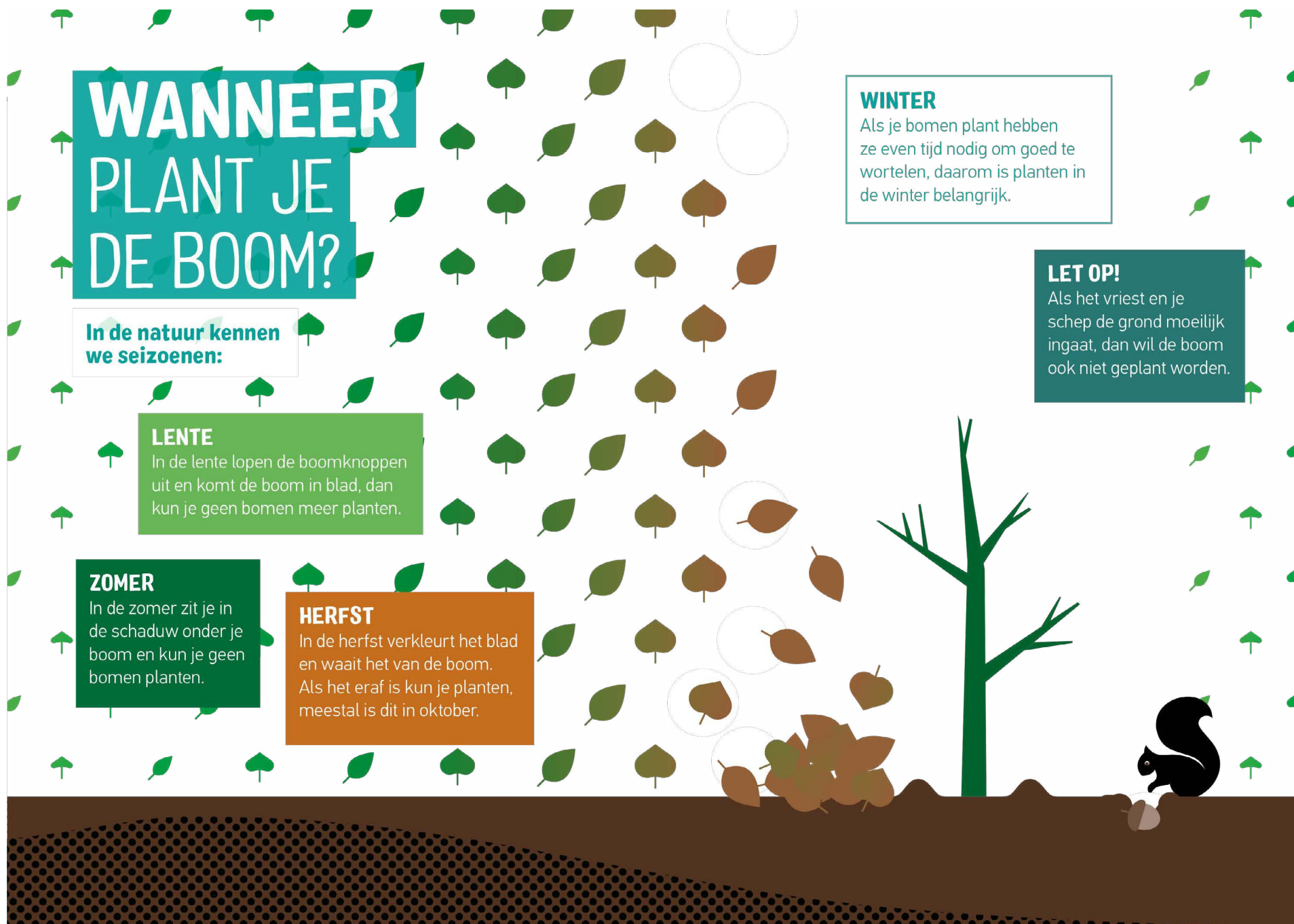
In de herfst verkleurt het blad
en waait het van de boom.
Als het eraf is kun je planten,
meestal is dit in oktober.

WINTER

Als je bomen plant hebben
ze even tijd nodig om goed te
wortelen, daarom is planten in
de winter belangrijk.

LET OP!

Als het vriest en je
schep de grond moeilijk
ingaat, dan wil de boom
ook niet geplant worden.

HOE PLANT JE DE BOOM?

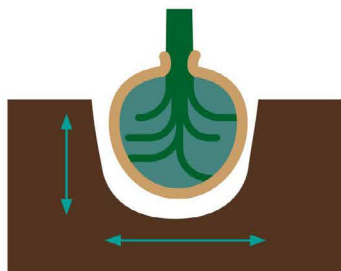
1 PLANTGAT

Het moet een ruim gat zijn voor de wortelkluit.

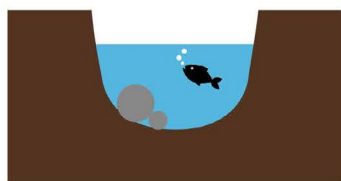
2 DIEPTE

Maak een gat waar de wortelkluit makkelijk in past, maak het gat niet te diep!

3 KUIL CONTROLEREN

Staat er water in je kuil? Dan kun je de boom niet planten. Haal stenen en gras weg.

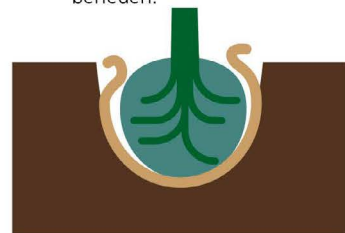
4 BOOM PLAATSEN

Til de boom voorzichtig in het gat en zet hem rechtop.

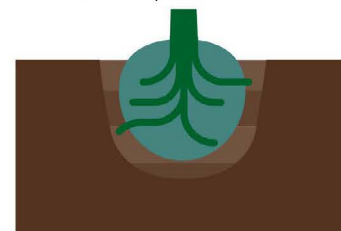
5 GAAS EN JUTE

Maak het gaas en de jute open en duw dit naar beneden.

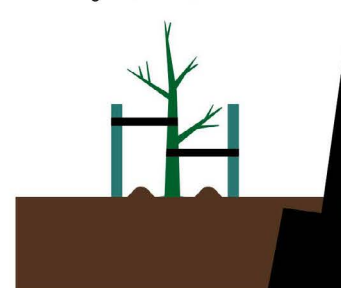
6 KUIL DICHTEN

Geen lucht, stenen of gras tussen de wortels. Grond in laagjes aanbrengen en rustig aanstampen.

7 VERANKEREN

Als de boom dikker is dan je pols, dan is het goed om de boom een steuntje te geven tegen de wind.

HOE VERZORG JE DE BOOM?

Als je de boom hebt geplant gaat de natuur aan de slag en gaat je boom groeien.

Om te groeien heeft de boom licht nodig van de zon en vocht en bouwstoffen uit de grond. Als er blaadjes aan de boom zitten verdampt de boom water, net zoals jij zweet verdampt als je het warm krijgt als je sport. Het aanvullen van water is dus belangrijk, meestal gebeurt dit door de regen.

Als het weken niet regent kan het nodig zijn om water te geven. Je kunt dat controleren door één meter naast de boom een gat te graven, met je handen grond eruit te halen en de grondballentruc te doen. Doe dit de eerste zomer om de week als het niet geregend heeft.

TE DROOG

Als je van de grond geen bal kunt maken omdat de grond stoffig is en tussen je vingers wegloopt, dan is de grond te droog en moet je water geven.

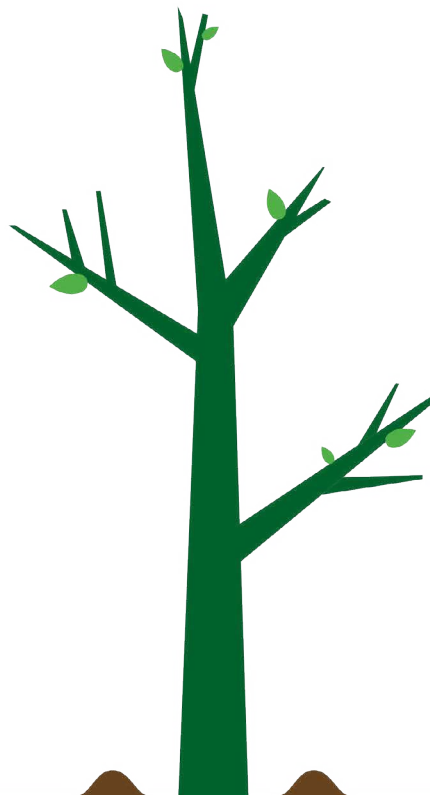
TE NAT

Als je van de grond geen bal kunt maken omdat het modderig is en zo nat dat het tussen je vingers door loopt, dan is het te nat en mag je geen water geven.

PRECIES GOED

Als je een mooie bal kunt maken van de grond en als deze pas breekt als je er een beetje in knijpt, dan is het prima. Je kunt kijken hoe je boom groeit en hoeft verder niets te doen ☺.

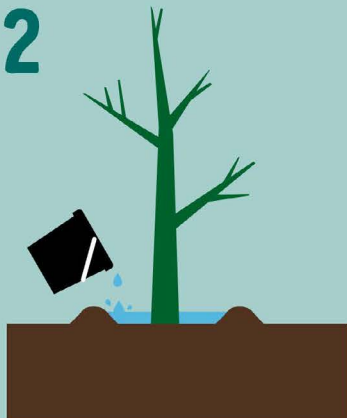
WATER GEVEN

1

Pak een schone emmer, vul de emmer helemaal, je hebt dan ongeveer 10 liter water.

2

Maak in een cirkel een dijkje rond de stam en giet het water hier rustig in. Laat het niet overstromen maar wacht tot het water is weggezakt.

TIP!
DOE JE LAARZEN
AAN, HET WATER
IN DE EMMER KAN
KLOTSEN!

3

Herhaal het water geven totdat het lang duurt voordat het water wegzakt. In een warme zomer kan, afhankelijk van de boommaat, 4 of 5 emmers water geven per keer nodig zijn. Twijfel je of de boom genoeg water heeft gekregen? Doe dan de grondballentruc. Bomen hebben 's zomers in het eerste en tweede jaar vaak wat hulp nodig om voldoende water te krijgen.

LET OP!

- Geef de boom niet te veel water anders gaan de wortels dood, verdrinken de wortels, gaan de blaadjes hangen en worden ze geel.
- Beter één keer per week goed water geven dan iedere dag te weinig.
- Als de blaadjes van de boom gaan hangen dan betekent dat niet automatisch dat hij dorst heeft; er kan ook te veel vocht aanwezig zijn in de bodem. Doe de grondballentruc om het te controleren.